دورنما

شمارش معکوس برای ساعت صفر عملیات ادلب

نیروی هوایی روسیه و سوریه دهها مواضع گروه‌های تروریستی در استان ادلب را هدف قرار دادند و همزمان نیروهای دولتی زیادی به منطقه اعزام شده‌اند تا نشان دهند به رغم تهدیدها و فشارهای رسانه‌ای غرب، ساعت صفر عملیات آزادسازی ادلب نزدیک است.

به گزارش «جوان» برای دومین روز متوالی جنگنده‌های روسی و سوری مواضع گروه‌های تروریستی در استان شمالی ادلب را بمباران کردند. رسانه‌های سوری گزارش دادند نیروی هوایی دو کشور مواضع گروه تحریرالشام در نزدیکی جیش الشغور واقع در حومه آن استان را هدف قرار دادند. همچنین رسانه‌های سوری از اعزام گسترده نیروهای کمکی به شمال سوریه خبر دادند تا برای شروع عملیات آزادسازی ادلب آماده شوند. حملات هوایی روسیه و سوریه علیه مواضع تروریست‌ها در حالی صورت می‌گیرد که طی چند روز گذشته دولت‌های غربی به رهبری امریکا به طرق مختلف سعی کرده‌اند مانع از عملیات آزادسازی استان ادلب شوند. پس از توئیت روز سه‌شنبه ترامپ که در آن مدعی شده بود حمله به ادلب نباید اتفاق بیفتد روز چهارشنبه نیز نیکی هیلی، نماینده امریکا در سازمان ملل مدعی شد اگر حمله شیمیایی در ادلب صورت بگیرد قطعاً کار دولت سوریه است. فعالان این ادعای نیکی هیلی را به چالش کشیده و با اشاره به سابقه حملات شیمیایی از سوی گروه‌های مسلح در سوریه تأکید کردند مقامات امریکایی با این اظهارات چراغ سبز را به گروه‌های تروریستی در ادلب نشان می‌دهند تا با جعل حمله شیمیایی زمینه دخالت مستقیم غرب را فراهم آورند. ادلب در شمال سوریه قرار دارد و جزو اولین و معدود استان‌هایی بود که به صورت کامل به دست گروه‌های تروریستی افتاد. مهم‌ترین گروه فعال در ادلب تحریرالشام نام دارد که به جبهه النصره معروف است و شاخه سوری القاعده محسوب می‌شود. دولت سوریه و متحدانش پس از آزادی اکثر مناطق سوریه حالا بر ادلب متمرکز شده‌اند؛ مسئله‌ای که نگرانی جدی امریکا را در پی داشته است. دولتمردان امریکا همزمان با جدی شدن عملیات آزادسازی ادلب جنگ دیپلماتیک و رسانه‌ای گسترده‌ای علیه دمشق آغاز کرده‌اند. ناظران معتقدند آزادسازی ادلب باعث خواهد شد دولت سوریه و متحدانش با تمرکز بیشتری برای مقابله با نیروهای اشغالگر امریکایی در شمال شرقی و همچنین گذرگاه تنف واقع در جنوب شرقی فعال شوند، به همین دلیل واشنگتن تمام تلاش خود را به کار خواهد گرفت تا ادلب به کنترل دولت مرکزی در نیاید حتی اگر این تلاش‌ها و اقدامات حمایت امریکا از شاخه سوری القاعده را در ادلب علنی و آشکار کند. گزارش‌ها و اسناد زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد در طول هفت سال گذشته دولت امریکا حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم زیادی از گروه‌های تروریستی از جمله داعش، القاعده و غیره انجام داده است. سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه روز گذشته با اشاره به حضور دهها هزار شبه‌نظامی تندرو به رهبری جبهه النصره در ادلب خاطرنشان کرد: «اقدامات امریکا درباره اوضاع ادلب نشان می‌دهد که این کشور می‌خواهد مانع حمله به جبهه النصره شود.» وی درباره هشدارهای امریکا نسبت به حمله به استان ادلب و احتمال ایجاد «فاجعه انسانی» به خاطر این حمله گفت: ائتلاف امریکا طی عملیات خود در رقه سوریه یا موصل عراق هیچ‌گونه گذرگاه انسانی ایجاد نکرده است.

■ دستور ترامپ برای ترور اسد

یک روزنامه‌نگار کهنه‌کار در کتابش تحت عنوان «ترس: ترامپ در کاخ سفید» فاش کرده دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور امریکا دستور ترور رئیس‌جمهور سوریه را در آوریل ۲۰۱۷ در پی حمله شیمیایی ادعایی صادر کرده بود. به گزارش اسپوتنیک، باب وودوارد، روزنامه‌نگار کهنه‌کار امریکایی که در افشای رسوایی واترگیت در دهه ۷۰ قرن گذشته نقش داشت در کتابش فاش می‌کند تیم دونالد ترامپ دست به «کودتای اداری» می‌زند و اسناد رسمی را به شیوه‌ای مخفیانه از دفتر ترامپ برمی‌دارد تا مانع از امضای این دستور شود. این نویسنده و روزنامه‌نگار امریکایی که بخش‌هایی از کتابش روز دوشنبه منتشر شد، می‌آورد: ترامپ از کلماتی نظیر «او را می‌کشیم. بگذارید تعدادی از رهبران سوریه را بکشیم» استفاده کرده بود. مؤلف این کتاب که اطلاعاتش را از منابع دست اول و اظهارات و شهادت‌های زنده و ماحصل گفت‌وگوها در جلسات داخلی و کتاب‌های خاطرات و اسناد دولتی به دست آورده، خاطرنشان کرده است، جیمز ماتیس، وزیر دفاع امریکا در واکنش به دستور ترامپ گفته بود، «به سرعت موضوع را مشخص خواهد کرد» اما بعد از اتمام تماس تلفنی با ترامپ به معاونان ارشدش گفته بود: «هرگز این کار را نخواهیم کرد بلکه حساب شده عمل خواهیم کرد.» نویسنده می‌افزاید، بعدا مشخص شد تیم امنیت ملی تشویق به حملات کلاسیک به جای ترور بشار اسد کرده است. هرچند کاخ سفید و پنتاگون این ادعا را رد کردند و آن را خبرسازی خواندند.

عصر روز گذشته ترامپ با انتشار بیانیه تکذیب جیمز ماتیس از وی تشکر کرد و نویسنده کتاب را مورد انتقاد قرار داد.

رویکرد

تصمیم عباس برای تشکیل کشور «فلسطین اشغالی»

باشکست راهکارهای بین‌المللی برای پایان دادن به مناقشه فلسطین، یک منبع فلسطینی اعلام کرد که رئیس تشکیلات خودگردان قصد دارد تشکیل کشور فلسطین اشغالی را به عنوان یکی از مهم‌ترین و آخرین تصمیمات خود در کوتاه‌ترین زمان ممکن اتخاذ کند.

در شرایطی که دونالد ترامپ، رئیس جمهور امریکا تلاش می‌کند طرح «معامله قرن» خود را به فلسطینی‌ها تحمیل کند، مقامات فلسطین هم راه‌های جایگزین را در دست بررسی دارند. به گزارش روزنامه الشرق‌الاوسط، یک منبع فلسطینی روز چهارشنبه تأکید کرد: «محمود عباس، رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین تصمیم خود را به مقامات فلسطینی ابلاغ کرده و گفته است ممکن است در نشست شورای مرکزی فلسطین در ماه میلادی آتی و پس از سخنرانی خود در سازمان ملل این تصمیم را عملی کند». به گفته این منبع، عباس با سخنرانی در مجمع عمومی سازمان ملل، خواستار عضویت کامل فلسطین در این سازمان خواهد شد و تأکید خواهد کرد که زمان انتقال از مرحله تشکیلات خودگردان به مرحله تشکیل کشور فرا رسیده است. این منبع افزود: «عباس پس از اینکه پایان عملی توافقنامه اسلو را اعلام کرد قصد دارد تشکیل کشور فلسطین را هم اعلام کند و این به معنی پایان تشکیلات خودگردان فلسطین است. در این صورت کمیته اجرایی سازمان آزادیبخش فلسطین (ساف) دولت موقت کشور فلسطین اشغالی بوده و شورای ملی فلسطین هم پارلمان آن خواهد بود». واصل ابویوسف، یک مقام فلسطینی و عضو کمیته اجرایی ساف گفت: «این مسئله هنوز نهایی نشده است و همان‌طور که شورای مرکزی ساف تصمیم گرفته در حال حاضر باید از توافق‌ها رهایی جست و این به معنی پایان اسلو و پایان این توافقنامه به معنی پایان مرحله انتقالی و پایان نقش تشکیلات خودگردان و تبدیل آن به کشور است اما همه این اقدامات نیازمند زمان بیشتر و راهکارهای اجرایی هستند». پیش‌تر عباس به اعضای شورای مرکزی اعلام کرده بود که پس از سخنرانی‌اش در سازمان ملل برای اتخاذ تصمیم مذکور با آنها مجدداً دیدار خواهد کرد؛ تصمیمی که آن را «مادر همه تصمیمات» خواند. تصمیم محمود عباس در حالی است که فلسطینی‌ها از تلاش‌های بین‌المللی و حمایت‌های جهان عرب برای پایان دادن به مناقشه فلسطین ناامید شده‌اند. ترامپ چند ماه پیش با انتقال سفارت امریکا از تل‌آویو به قدس، عملاً راهکار دو دولتی را از بین برد. رژیم‌های عربی هم با سیاست‌های جدید امریکا در مورد فلسطین همسو شده‌اند و عملاً مخالفتی در مقابله با اقدامات مخرب واشنگتن انجام نمی‌دهند.

در نامه سرگشاده به جریان‌های سیاسی انجام شد

هشدار حشدالشعبی درباره توطئه امریکایی-سعودی «دولت ضعیف»

گزارش یک

باادامه‌بن‌بست تعیین نخست‌وزیر در عراق واحاله اختلافات طرفین به دادگاه، بسیج مردمی (حشدالشعبی) در نامه‌ای سرگشاده درباره توطئه عربستان-امریکا برای تشکیل حکومتی ضعیف در عراق هشدار داده و اعلام کرده که چنین حکومتی دوام نخواهد آورد.

به گزارش «جوان» به نقل از السومریه‌نیوز، سازمان حشدالشعبی متشکل از ۱۱ گروه از جمله سازمان بدر، گردان‌های حزب‌الله، گردان‌های سیدالشهدا، عصائب اهل الحق و چند گروه دیگر، در این نامه که در کشاکش بن‌بست تعیین نخست‌وزیر عراق نوشته شده، درباره شکل‌گیری یک دولت ضعیف که تحت نفوذ برت مک گورک (نماینده امریکا) و ثامر السهبان (نماینده عربستان) باشد، هشدار داد. بسیج مردمی عراق حکومتی را که در چنین چارچوبی تشکیل شود «منحرف» خوانده و گفته که چنین حکومتی هرگز تداوم نخواهد داشت و وظیفه مردم عراق است که آگاه باشند که آینده خطیری در پیش دارند که اگر مانع آن نشوند، در آینده فرصتی برای گزیدن انگشت ندامت نخواهند داشت. حشدالشعبی هشدار داده که با همه نیروهای خارجی در عراق، مانند اشغالگران برخورد خواهد کرد و حق خود را برای اخراج آنها محفوظ می‌داند. در نامه حشدالشعبی بدون اشاره به حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق، درباره همکاری برخی سیاستمداران عراقی با بیگانگان هشدار داده شده و از «حزب‌الدعوه» خواسته شده که درخصوص برخی سیاستمداران خود بازنگری کنند. حشدالشعبی همچنین جریان صدر را هم به موضع‌گیری مناسب در برابر این جریانات دعوت کرده است. اختلافات بین حیدر العبادی، نخست‌وزیر و حشدالشعبی بعد از برکناری فالح الفیاض، رئیس حشدالشعبی تشدید شده است. حیدر العبادی بعد از برکناری الفیاض، خود رأساً ریاست حشدالشعبی را برعهده گرفته ولی برخی منابع عراقی دیروز به الحیات گفته‌اند که حشدالشعبی از دستورات العبادی تبعیت نمی‌کند. منابع عراقی گفته‌اند که عبادی تغییراتی اداری در قوای نظامی عراق با هدف کنترل حشدالشعبی به وجود آورده است ولی منابع عراقی هشدار می‌دهند که این اقدامات نخست‌وزیر عراق ممکن است باعث شکاف میان نیروهای مسلح شود. این در حالی است که نخست‌وزیر عراق این بیانیه را تهدید به سرنگونی خود تعبیر کرده و مدعی شده که این تهدیدها فقط به تروریست‌ها سود می‌رساند.

اختلافات در عراق بعد از آن تشدید شده که قرار بود دوشنبه (۱۲ شهریور) نخستین نشست مجلس عراق تشکیل شود و در آن ضمن انتخاب رئیس، فرآیند تشکیل دولت آینده این کشور آغاز شود. اما شمار نمایندگان حاضر به حد نصاب نرسید و جلسه تا ۱۵ سپتامبر (۲۴ شهریور) به تعویق افتاد. نمایندگان دو جریان رقیب مدعی ایجاد ائتلاف بزرگ با جریان‌های همسو با خود هستند. جریان مقتدی صدر-حیدر العبادی می‌گوید توانسته ائتلافی ۱۸۷ نفره را تشکیل دهد. بنابراین باید نخست‌وزیر آینده را از آن خود کند. ولی جریان هادی‌العامری و نوری‌المالکی (نخست‌وزیر سابق) ضمن ایجاد تردید در شمار ائتلافیون رقیب، می‌گوید توانسته است با ائتلافی ۱۵۸ نفره، اکثریت پارلمان را کسب کند. ائتلاف الفتح عراق از زیرمجموعه‌های فراکسیون «البناء» تصریح کرد که امضای ۱۵۳ نماینده را دارد که ۲۱ امضا مربوط به نمایندگان جداشده از ائتلاف النصر است.

■ اعتراضات در بصره

بن‌بست سیاسی در عراق با تشدید ناآرامی‌ها در بصره همزمان شده است. به گزارش ایسنا، صدها معترض با نیروهای امنیتی در بصره برای دومین روز پیاپی از اعتراضات درگیر شدند. معترضان با انداختن کوکتل مولوتف ساختمان استانداری بصره را به آتش کشیدند. آنها همچنین تلاش کردند مسیرهای منتهی به این ساختمان را ببندند. تعداد کشته‌های درگیری‌ها میان تظاهرکنندگان و نیروهای امنیتی در بصره به شش تن افزایش یافته و تعداد افراد زخمی نیز به بیش از ۶۷ تن رسیده است. تشدید درگیری‌ها باعث شده است مسئولان این استان مقررات منع آمد و شد را در بصره اعمال کنند. منابع محلی گفتند که نیروهای امنیتی برای متفرق کردن معترضان گلوله هوایی شلیک کرده و همچنین از گاز اشک‌آور استفاده کردند. حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق دستور بررسی اتفاقات رخ داده در بصره را داده است. نخست‌وزیر عراق سه‌شنبه بر عزم کابینه برای حل مشکل آب شرب در استان بصره تأکید کرد. او در نشست فوق‌العاده‌ای با تعدادی از اعضای نمایندگان استان بصره با حضور اسعد العیدانی، استاندار بصره به بررسی بصره و وضعیت خدمات رسانی و تحولات اخیر این استان پرداخت. العبادی افزود: کابینه مصوبه‌های صادر شده از نشست‌ها و دیدارهای برگزار شده در استان بصره، بغداد یا دیگر استان‌هایی را که روز پنج‌شنبه انجام گرفتند، اجرا خواهد کرد. مصوبه‌ها و تصمیمات جلسه امروز نیز طی هفته‌ها یا ماه‌های آینده اجرا می‌شوند. نخست‌وزیر عراق نسبت به کشته شدن جوانی در استان بصره در جریان تظاهرات ابراز تأسف کرد و به منظور ممانعت از هرگونه تلاش برخی برای ایجاد برخورد بین نیروهای امنیتی و تظاهرکنندگان دستور تحقیقات داد. العبادی افزود: ما دستور صریحی درباره عدم استفاده از گلوله واقعی در جریان تظاهرات‌ها داده‌ایم و متأسفیم برای فرد کشته شده اما مشکل آب بصره به شوری شط العرب مربوط است و این پدیده به دهه ۸۰ قرن گذشته بازمی‌گردد و به طور آزمایشی طی ماه آینده تصفیه‌خانه آب الهارثه در بصره راه‌اندازی خواهد شد. مقتدی صدر نیز در واکنش گفته است: شاهد مصیبت مردم در بصره هستیم. چیزی که مرا خشمگین کرده است، حمله ناحق برخی از نفوذکنندگان در نیروهای امنیتی به تظاهرکنندگان بی‌دفاع است؛ کسانی که تنها دنبال یک لقمه نان حلال هستند. همه باید تلاش کنند تا بصره را از چنگ فساد و قوم‌گرایی نجات دهند. بصره عزت و افتخار ماست. این شهر قلب تپنده عراق است. حمله به بصره را پایان دهید و صبر ما را آزمایش نکنید. ائتلاف البناء وابسته به نوری مالکی-هادی العامری نیز در بیانیه‌ای از دولت مرکزی خواست وزیران مربوط را به بصره بفرستد تا در جریان اوضاع قرار بگیرند. این ائتلاف خواستار خویشتنداری نیروهای امنیتی استان بصره در برخورد با معترضان شد.

گزارش ۲

وزیر اطلاعات و حمل ونقل صهیونیستی پیشنهاد کرد

توهم کشیدن ترمز منطقه‌ای ایران با اعتراضات داخلی

امریکایی‌ها و اسرائیل با چراغ سبز اروپایی خود را آماده می‌کنند تا از ظرفیت‌شان در شورای امنیت علیه ایران بهره بگیرند. قرار است این بار خود دونالد ترامپ در این میان به عنوان رئیس جلسه کار را به عهده بگیرد. به نظر می‌رسد این یکی از گام‌های سناریوی تجمیع قوا علیه ایران باشد. هدف اولویت‌دار این سناریو حذف نقش منطقه‌ای ایران از طریق فشار اقتصادی منتهی به شورش عمومی در داخل است. اما در میان همفکران ایران تحرکات و اظهارات معناداری شنیده و دیده می‌شود. یک دیپلمات بلندپایه روسیه در سازمان ملل تأکید کرد که این خروج امریکا از توافق هسته‌ای با ایران است که باید در نشست شورای امنیت در بالاترین سطح بررسی شود و مسکو چنین نشستی را علیه خود واشنگتن پیش خواهد برد.

روزنامه صهیونیستی هاآرتص مدعی شد که بنا به مدارک به دست آمده، دست یافتن به توافق هسته‌ای اصلاح شده با ایران در دستور کار وزارت امور خارجه رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۱۹ قرار دارد. وزارت امور خارجه این رژیم به دنبال خروج دونالد ترامپ از توافق هسته‌ای، قصد دارد سیستمی برای تحت فشار گذاشتن ایران ارتقا دهد تا به توافق اصلاح شده‌ای دست یابد؛ توافقی که نواقص توافق قبلی خوانده شده را دربرنداشته باشد. همزمان وزیر اطلاعات رژیم صهیونیستی در سخنانی با تأکید بر لزوم مقابله با نفوذ ایران در منطقه، خواستار ایجاد محور اقتصادی مشترک تل‌آویو با کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس به عنوان راهکار این مسئله شد. «ایسرائیل کاتص» وزیر اطلاعات و حمل‌ونقل رژیم صهیونیستی در همایش مبارزه با تروریسم در اندیشکده هرتزلیا، ضمن تکرار ادعاهای قبلی علیه جمهوری اسلامی، گفت: «نبرد با تروریسم، نیازمند مقابله با کشورهایی است که از تروریسم حمایت مالی، تسلیحاتی و آموزشی می‌کنند. رژیم ایران در صدر حامیان دولتی تروریسم است.» به نوشته وبگاه «عروتص شوع» کاتص در ادامه طرح پیشنهادی خود برای برقراری روابط اقتصادی تل‌آویو با کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، توضیح داد: «متصل کردن منطقه به یک شبکه اقتصادی-ترابری می‌تواند وزنه تعادلی مناسبی در برابر محور شیعی باشد که از ایران رهبری می‌شود. روز بعد از شکست داعش در عراق و سوریه، روزی خواهد بود که ایران به بزرگ‌ترین تهدید برای منطقه تبدیل می‌شود.» کاتص ضمن ادعای اینکه تحریم‌های اقتصادی علیه ایران در گذشته و حال، مؤثر بوده، گفت که امروز فاکتورهای متعددی فرصت مقابله جدی با ایران را فراهم کرده است. وی در تشریح این ادعا گفت: «سیاست امریکا درقبال ایران در زمان ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ و تیم او، همچنین دیدگاه مشترک دولت امریکا و اسرائیل درخصوص تهدید ایران، جدیّت اسرائیل در اعمال خطوط قرمز برای ایران در سوریه، نظر متحدان ایران درباره خطری که تثبیت حضور نظامی آن در سوریه دارد، بحران اقتصادی و اعتراضات عمومی، فرصتی را برای متوقف کردن ایران و نواب آن در منطقه ایجاد کرده است.» این اظهارات در حالی مطرح می‌شود که مدتی است بعد از تصمیم دولت امریکا برای خروج از برجام و بیانیه کشورهای اروپایی مبنی بر پایبند بودن به مفاد توافق هسته‌ای و تلاش برای مقابله با تحریم‌های واشنگتن علیه ایران، مقامات مختلف رژیم صهیونیستی شدیداً تلاش می‌کنند اروپایی‌ها را به همراهی با امریکا و اعمال فشار بر تهران ترغیب کنند. «هلن لو گال» سفیر فرانسه در فلسطین اشغالی روز دوشنبه (۱۲ شهریور) با اعلام هم‌نظری پاریس با واشنگتن و تل‌آویو درخصوص برنامه موشکی ایران، مدعی شده بود تهران دروغ می‌گوید: «ایران نباید سلاح هسته‌ای داشته باشد، نه الان، نه پنج سال بعد و نه هیچ وقت دیگر.»

■ ترامپیزاسیون شورای امنیت و آمادگی روسیه

نماینده امریکا در سازمان ملل متحد بامداد چهارشنبه مدعی شد نشست شورای امنیت که قرار است اواخر ماه جاری میلادی به ریاست ترامپ برگزار شود ارتباطی با تلاش برای براندازی نظام حاکم ایران ندارد. هیلی پیش از این در بیانیه‌ای خبر داده بود ترامپ در نشستی که اواخر ماه سپتامبر در شورای امنیت برگزار خواهد شد ریاست جلسه‌ای درباره ایران را بر عهده خواهد گرفت. نیکی هیلی گفت: «رئیس‌جمهور قصد دارد ریاست جلسه‌ای در شورای امنیت با موضوع ایران را به عهده بگیرد. او این جلسه را برگزار می‌کند تا نقض قوانین بین‌المللی توسط ایران و بی‌ثباتی‌هایی را که این کشور در سراسر منطقه ایجاد می‌کند مورد بررسی قرار دهد.» هیلی در پاسخ به سؤال یک خبرنگار درباره همین موضوع که آیا روحانی می‌تواند در نشست شورای امنیت سخنرانی کند، گفت: «درباره موضوع ایران، طبق قواعد، این کشور می‌تواند هنگامی که جلسه‌ای در شورای امنیت برگزار می‌شود، صحبت کند. بنابراین، فکر می‌کنم این بستگی به ایشان (روحانی) دارد که بخواهد صحبت کند یا خیر؛ من، این مسئله را به قواعد موجود واگذار می‌کنم و ایشان این حق را [برای سخنرانی] خواهد داشت.» انتظار می‌رود «حسن روحانی»، رئیس‌جمهور ایران روز ۲۵ سپتامبر در مجمع عمومی سازمان ملل سخنرانی کند. هیلی در پاسخ به سؤال یک خبرنگار درباره اینکه آیا جلسه شورای امنیت به بحث درباره برجام اختصاص خواهد داشت، گفت: «فکر می‌کنم نگرانی‌های روزافزونی درباره ایران وجود دارد. برخی از آنها جدید و برخی قدیمی هستند. اما اگر نگاهی به اقداماتی داشته باشید که ایران در زمینه توسعه حمایت از تروریسم، آزمایش‌های موشک بالستیک و فروش تسلیحات-مانند فروش سلاح به حوثی‌های یمن-انجام می‌دهد، همه آنها نقض قطعنامه‌های شورای امنیت به شمار می‌روند. همه اینها تهدید و مسائلی هستند که لازم است جامعه بین‌المللی درباره آنها صحبت کند.» نماینده امریکا در سازمان ملل گفت ترامپ «بسیار مصر است» که ایران، همسو با قوانین بین‌المللی رفتار کند. از سوی دیگر دیمیتری پولیانسکی، معاون نماینده روسیه در سازمان ملل در نشستی که روز سه‌شنبه برای بحث درباره دستور کار شورای امنیت در دوران ریاست دوره‌ای امریکا برگزار شد گفت که جلسه شورای امنیت درباره ایران بایستی به مسئله برجام و خروج امریکا از آن بپردازد. دیپلمات روس گفت: «ما بسیار امیدواریم که دیدگاه‌ها در خصوص خروج امریکا از توافق هسته‌ای ایران مورد بررسی قرار بگیرند.» مقامات دیپلماتیک روس در سازمان ملل در واکنش به سخنان هیلی گفته‌اند که مسکو خود را برای چنین نشستی به ریاست رئیس‌جمهور امریکا چنان آماده می‌کند که این نشست اصلاً مورد رضایت دونالد ترامپ تمام نشود. آنها تأکید کردند: «نمایندگی روسیه در سازمان ملل آماده بررسی مسائل مربوط به ایران در سطح شورای امنیت است و از سخنرانی رئیس‌جمهوری امریکا در چنین نشستی هیچ واهمه‌ای ندارد.»

نگاه

جفری ساچز* / ترجمه: زهرا حسینی

افق تار دلار در اقتصاد جهانی

در سال ۱۹۶۵ والری ژیسکاردستن، وزیر اقتصاد و دارایی وقت فرانسه، منافعی را که ایالات متحده امریکا از نقش دلار به عنوان ارز اصلی ذخایر جهان به دست می‌آورد را «امتیاز فوق العاده» نامید. این منافع امروز با افزایش ارزش یورو و یوان (اصطلاح پول رسمی ملی چین) به عنوان ارزهای رقابتی در حال کاهش است و جنگ‌های تجاری دونالد ترامپ و تحریم‌های ضد ایرانی دولت وی، این مسیر را برای دلار تسریع خواهد کرد. دلار مهم‌ترین واحد محاسبه در تجارت بین‌المللی و مبنای اصلی ذخیره ارزش بانک‌های مرکزی جهان است و فدرال رزرو مانند آنچه که در بحران مالی سال ۲۰۰۸ نیز شاهد بودیم، به عنوان آخرین ملجأ و پناهگاه در امور قرض و وام جهان عمل می‌کند. اگرچه لازم است بدانیم در همان دوران اشتباهات فدرال رزرو به تحریک بحران مذکور کمک کرد. علاوه براین دلار، ارز اصلی تأمین مالی است و به عنوان مبنای قرض‌های خارجی شرکت‌ها و دولت‌ها استفاده می‌شود. واقعیت این است که در هریک از کارکردهای مذکور دلار، این ارز فراتر از وزن امریکا در اقتصاد جهانی است. در حال حاضر سهم ایالات متحده از تولید ناخالص جهانی حدود ۲۲ درصد و برابری قدرت خرید (PPP) آن حدود ۱۵ درصد است. با این حال دلار به عنوان مبنای نیمی یا بیشتر صورتحساب‌ها، ذخایر، نقدینگی و بودجه دنیا به کار می‌رود. رقیب این ارز، یورو در جایگاه دوم و یوان چین در رده سوم قرار دارد.

امریکا سه مزیت مهم اقتصادی از نقش دلار به عنوان ارز اصلی اقتصاد جهان به دست می‌آورد. اولین مورد، توانایی دادن قرض به دولت‌ها و شرکت‌های خارجی به دلار است. هنگامی که یک دولت با ارز خارجی قرض دریافت می‌کند، ممکن است ورشکسته شود در حالی که اگر به ارز خود، آن را بپردازد این اتفاق نمی‌افتد. نقش بین‌المللی دلار، خزانه‌داری امریکا را قادر می‌سازد تا با نقدینگی بیشتر و نرخ بهره پایین‌تر به متقاضیان وام بدهد. مزیت دوم در حوزه کسب و کار بانکی است. ایالات متحده و به طور دقیق‌تر وال استریت، درآمد قابل توجهی از ارائه خدمات بانکی به سایر نقاط جهان دریافت می‌کند. مزیت سوم هم مربوط به کنترل قانونی است. امریکا یا به طور مستقیم و یا همکاری دیگران سیستم‌های واریز و پرداخت بسیار مهم جهان را مدیریت می‌کند. این یک روش مهم برای نظارت و محدود کردن جریان بودجه مربوط به تروریسم، قاچاق مواد مخدر، روش سلاح‌های غیرقانونی، فرار از پرداخت مالیات و دیگر فعالیت‌های غیرقانونی است. با این حال این مزایا به این بستگی دارد که امریکا خدمات پولی باکیفیتی را به جهان ارائه دهد. دلار به طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد زیرا این ارز راحت‌ترین، ارزان‌ترین و امن‌ترین واحد مبادله و ذخیره است. اما این موضوع غیرقابل تغییر نیست. نظارت پولی ایالات متحده در طول سال‌های گذشته به خوبی انجام نشده و سوء مدیریت ترامپ می‌تواند حرکت در مسیر پایان بخشی به تفوق و برتری دلار را سرعت ببخشد.

در اواخر دهه ۱۹۶۰، مدیریت مالی و پولی امریکا منجر به فروپاشی نظام مبادلات ارزشی برتون وودز در اوت ۱۹۷۱ شد که مبتنی بر دلار بود. در این سال ریچارد نیکسون، رئیس‌جمهور وقت این کشور، به طور یکجانبه امکان تبدیل دلار به طلا را فسخ کرد. فروپاشی سیستم مبتنی بر دلار باعث به وجود آمدن یک دهه تورم بالا در امریکا و اروپا و همچنین ناپایداری اقتصادی در ایالات متحده در اوایل دهه ۸۰ شد.

به دنبال این اتفاقات، آشفتگی و عدم تعادل دلار انگیزه اصلی اروپا برای راه‌اندازی اتحادیه پولی در سال ۱۹۹۳ شد که نتیجه آن به کارگیری یورو در سال ۱۹۹۹ در مرزهای اتحادیه اروپا بود. همچنین سوء مدیریت امریکا در خصوص بحران مالی آسیا در سال ۱۹۹۷، نیز چین را متقاعد کرد تا بین‌المللی کردن یوان را آغاز کند. بحران مالی جهانی سال ۲۰۰۸ که از وال استریت آغاز شد و به سرعت سایر جهان را دربرگرفت، هم به دلیل مشکل نقدینگی بین بانکی بود. لذا پس از این بحران دنیای اقتصاد یک گام دیگر از دلار دور شد و به سمت ارزهای رقیب آن قدم برداشت. در حال حاضر جنگ‌های تجاری و سیاست‌های تحریم ناموفق ترامپ، قطعاً این روند را تقویت می‌کند. درست همانطور که برگزیت بریتانیا را تضعیف می‌کند، سیاست‌های تجاری و مالی ترامپ با شعار «اول امریکا» نیز نقش دلار و نیویورک را به عنوان مرکز مالی جهانی تضعیف خواهد کرد. همان طور که اشاره شد، بدترین سیاست‌های اقتصادی بین‌المللی ترامپ، جنگ تجاری در حال افزایش با چین و همچنین بازگرداندن تحریم‌ها علیه ایران است. جنگ تجاری یک اقدام افراطی از سوی دولت ترامپ برای از بین بردن روند صعودی اقتصاد چین از طریق کاهش صادرات این کشور و محدود کردن دسترسی پکن به فناوری‌های غربی است. اما در حالی که افزایش تعرفه‌ها و موانع تجاری ممکن است در کوتاه مدت رشد چین را کاهش دهد، باید گفت اقدامات مزبور تأثیری در مسیر این کشور در بلند مدت نخواهد داشت. لذا پیش‌بینی می‌شود، رویه امریکا باعث شود دولت چین به سمت جلوگیری از وابستگی به اقتصاد و تجارت امریکا و همچنین دوبرابر کردن توان نظامی، سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در تکنولوژی‌های پیشرفته، ایجاد سیستم پرداخت جهانی مبتنی بر یوان به عنوان جایگزینی برای سیستم دلار حرکت کند. از سویی، خروج ترامپ از توافق هسته‌ای ایران در سال ۲۰۱۵ و تحریم مجدد علیه جمهوری اسلامی می‌تواند به معنای تضعیف نقش بین‌المللی دلار باشد. تحریم ایران باعث ایجاد مخالفت‌های مستقیم با سیاست‌های جهانی این کشور می‌شود. این در شرایطی است که شورای امنیت سازمان ملل متحد به اتفاق آرا به منظور حمایت از توافق هسته‌ای و بازسازی روابط اقتصادی با ایران به این معاهده رأی مثبت داد. در همین راستا چین و اتحادیه اروپا به دنبال راه‌هایی برای دور زدن تحریم‌های امریکا به ویژه از طریق فعال‌سازی سیستم پرداخت مبتنی بر ارزی غیر از دلار هستند. برای مثال، هیکو ماس، وزیر خارجه آلمان، اخیراً از تمایل این کشور برای ایجاد سیستم پرداخت اروپایی مستقل از ایالات متحده خبر داد. در این رابطه ماس اظهار داشت: «ضروری است که ما استقلال اروپا را با ایجاد کانال‌های پرداخت مستقل از ایالات متحده، صندوق پولی اروپا و یک سیستم سوئیف تقویت کنیم.» با این حال با وجود افزایش کسری بودجه در امریکا، دلار در کوتاه مدت همچنان در نقش کنونی خود باقی خواهد ماند. زیرا کاهش مالیات باعث افزایش مصرف ایالات متحده و افزایش نرخ بهره شده است که به نوبه خود منجر به افزایش سرمایه در خارج از کشور می‌شود. اما در نهایت سیاست‌های مالی، تجاری و تحریمی ترامپ، اقتصاد امریکا و نقش دلار را در اقتصاد جهانی تضعیف می‌کند. در این رابطه این سؤال مطرح است که چه مدت طول خواهد کشید تا شرکت‌های تجاری و دولت‌ها به جای وال استریت، به شانگهای بروند و اوراق قرضه مبتنی بر یوان خود را بفروشند؟

*اقتصاددان دانشگاه کلمبیا

منبع: پراجکت سیندیکت، ۳ سپتامبر ۲۰۱۸

خبر

جان کری: نسبت به کاندیداتوری در ۲۰۲۰ تردید دارم

جان کری، وزیر امور خارجه سابق امریکا گفت «بسیار زیاد» تردید دارد که در سال ۲۰۲۰ برای انتخابات ریاست جمهوری امریکا کاندیدا شود.

به گزارش سی‌بی‌اس، جان کری، وزیر امور خارجه دولت باراک اوباما، در حالی این اظهارات را مطرح کرد که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور امریکا گفته بود که «بسیار خوش‌شانس» است که رقیب انتخاباتی او در سال ۲۰۲۰ جان کری خواهد بود. با این حال جان کری در مصاحبه‌ای با شبکه سی‌بی‌اس درباره تمایلش برای هرگونه کاندیداتوری در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۰ گفت: من بارها و بارها گفته‌ام که کنار گذاشتن چنین احتمالی به صورت کامل خیلی سخت است اما از طرفی خیلی زیاد تردید دارم که بخواهم مجددا در انتخابات کاندیدا شوم. او درباره صحبت‌های ترامپ گفت: هیچ چیزی از حرف‌هایی که ترامپ می‌زند را شما نمی‌توانید باور کنید و همیشه می‌دانید که یک انگیزه متفاوت در پشت آنها است.